

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત વડી અદાલતમાં અમદાવાદ ખાતે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૯૯૭૩/૨૦૧૩

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એમ. ઠાકર

=====

૧ શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવી શકે?

૨ રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવું કે નહીં ?

૩ શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા ઇચ્છે છે?

૪ શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તેના હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશના અર્થઘટન સંબંધે કાયદાનો કોઈ મહત્વનો પ્રશ્ન સંકળાયેલો છે ?

૫ શું તેને સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવાનું છે?

=====

ગ્રેસ એગ્રીફીડ્સ પ્રા. લિ. અને ૧....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

મદ્રાસ વનસ્પતિ પ્રા. લિ. અને ૨....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

શ્રી દીપક આર દવે, વકીલ અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફેથી

શ્રી અશોક કે પાડિયા, વકીલ સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફેથી

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ – ૩ માટે નોટિસ તામિલ થયેલ છે

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એમ. ઠાકર

તારીખ : ૨૭/૦૩/૨૦૧૪
મૌખિક ચુકાદો

૧. વર્તમાન અરજીમાં, અરજદારોએ, અન્યો ઉપરાંત, નીચે મુજબ અરજ કરી

છે:-

“૭ (એ) આ માનનીય અદાલત કૃપા કરીને સમરી સિવિલ દાવો માં અમદાવાદની સિટી સિવિલ અદાલતના વિદ્વાન ન્યાયાધીશશ્રીએ તા. ૦૩.૦૫.૨૦૧૩ના રોજ પસાર કરેલ આદેશને રદ કરવા માટે યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા દિશાનિર્દેશ જારી કરે તેવી વિનંતી છે વર્ષ ૨૦૧૧ની નં. ૧૫૭૮ અને તેથી આગળ અરજદારો દ્વારા અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ રજૂ કરવામાં આવેલી અરજી મંજૂર કરવા કૃપા કરશો.”

૨. અરજદારો તારીખ ૩.૫.૨૦૧૩ના રોજ નીચલી અદાલતના વિદ્વાન ન્યાયાધીશશ્રીએ સમરી સિવિલ સુટ નં. ૧૫૭૮ વર્ષ ૨૦૧૧માં આપેલા આદેશથી વ્યથિત છે, જેના દ્વારા નીચલી અદાલતના વિદ્વાન ન્યાયાધીશે સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ દ્વારા રજૂ કરાયેલ અરજી (ચેમ્બર સમન્સ) આંક ૨૭ નામંજૂર કરી હતી.

૨.૧ સામાવાળાઓએ પણ પક્ષકારો વચ્ચેના કરારને ધ્યાનમાં લઈને પક્ષકારોને અને વિવાદને આર્બિટ્રેટર શ્રી હરી નાયર અને શ્રી આર.કે. મોટવાણી સમક્ષ મોકલવા બાબતે આદેશ મેળવવા માટે મધ્યસ્થતા અને સુલેહ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ (આગળ જતાં જેને “અધિનિયમ” તરીકે ઉલ્લેખવામાં આવશે) ની કલમ ૮ હેઠળ આંક -૨૮ અરજી રજૂ કરી હતી.

૩. વર્તમાન અરજી માટે સંબંધિત અને તેમાં સંકળાયેલા તથ્યો જેટલા સુધીનો પ્રશ્ન છે, અરજદારો દ્વારા, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, એમ જણાવવામાં આવ્યું છે કે ૧૬.૭.૨૦૦૮ તારીખનું એક સમજુતી નોંધપત્ર (“એમઓયુ” સંક્ષેપમાં) અરજદારો દ્વારા અને તેમની વચ્ચે કરવામાં આવ્યું હતું પાનું ૨ અને સામાવાળા ક્રમાંક ૧.

૩.૧ જ્યાં સુધી એમ.ઓ.યુ.ના હેતુ અને વિષયનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી ઉક્ત એમ.ઓ.યુ.માં અન્ય બાબતો ઉપરાંત આ નોંધવામાં આવ્યું છે કે:—

“જ્યારે કે વેચનાર પાસે ૩૬/૩૭ અજંતા ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એસ્ટેટ, લાયવા, સાનંદ ખાતે આવેલ ખાદ્ય તેલની રિફાઈનરી છે અને તે જ તે હાલ જેવી છે અને જ્યાં આવેલી છે તેવી જ સ્થિતિના આધારે વેચવાનો પ્રસ્તાવ કરે છે, અને કંપનીએ પક્ષકારો વચ્ચે સંમત થયેલ નીચે મુજબની શરતો અને નિયમોના આધારે તે જ ખરીદવા માટે સંમતિ આપી છે.

હવે આ કરારમાંના પક્ષકારો નીચે મુજબ સંમત થાય છે:— વેચનાર ઉક્ત ખાદ્ય તેલ રિફાઈનરી વેચવા સંમત થાય છે અને કંપની ૧. તેને ખરીદવા સંમત થાય છે, જેની મુલાકાત ઉક્ત કંપનીના ડિરેક્ટર દ્વારા આજે એટલે કે ૧૬-૦૭-૨૦૦૮ ના રોજ લેવામાં આવી હતી અને જેની ઓળખ કંપની દ્વારા કરવામાં આવી હતી, જેના વિગતવાર વર્ણનો નીચે લખાયેલ અનુસૂચિમાં આપવામાં આવ્યા છે અને જે ખાદ્ય તેલોના શુદ્ધિકરણ માટે ઉપયોગી છે.”

૩.૨ વધુમાં એવું પણ જણાય છે કે થોડા સમય પછી સામાવાળા નં. ૧ અરજદારો પાસેથી ખરીદવામાં આવેલી ચંત્રસામગ્રીના વેચાણ મૂલ્યની બાબતે આગળની ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો.

૩.૩ એવું જણાય છે કે ત્યારબાદ અરજદાર અને સામાવાળા વચ્ચે કેટલાક વિવાદો ઊભા થયા, જેના પરિણામે દીવાની દાવો એટલે કે સંક્ષિપ્ત સામાવાળા નં. ૧ દ્વારા દાવો નં. ૧૫૭૮/૨૦૧૧.

૩.૪ પક્ષકારો વચ્ચે ઉદ્ભવેલા મતભેદો અને વિવાદો નિર્વિવાદ છે કે ઉક્ત એમ.ઓ.યુ. સાથે સંબંધિત, તેમાંથી ઊભા થયેલા અને તેના સંદર્ભમાં રહેલા મુદ્દાઓ, એટલે કે ઉક્ત એમ.ઓ.યુ.નો વિષયવસ્તુ. આ બાબત પણ નિર્વિવાદ છે કે ઉક્ત એમ.ઓ.યુ.માં પક્ષકારો વચ્ચે લવાદી કરારના સ્વરૂપની અને તે પ્રકારની એક જોગવાઈ સમાવેશ પામે છે.

૩.૫ એ પણ સુસંગત છે કે સામાવાળા – મૂળવાદીએ આ બાબતે વિવાદ કર્યો નથી કે દાવાનો વિષયવસ્તુ એમ.ઓ.યુ. સાથે સંબંધિત છે, તેની સાથે સંકળાયેલ છે અને તેમાંથી ઉદ્ભવે છે.

૩.૬ આશરે ૨૦૧૧માં સામાવાળા નં. ૧ એ નાગરિક દાવો દાખલ કર્યો હતો, જેનું નોંધણી સમરી નાગરિક દાવો નં. ૧૫૭૮/૨૦૧૧ તરીકે થયું, જેમાં સામાવાળા નં. ૧ એ સામાવાળાઓ એટલે કે વર્તમાન અરજદારો પાસેથી ૯% વ્યાજ સાથે રૂ. ૧૦ લાખની રકમની માંગણી કરી છે.

૩.૭ જણાવેલ સંક્ષિપ્ત દાવામાં અહીંના અરજદારો, એટલે કે મૂળ સામાવાળાઓએ તા. ૨૦.૮.૨૦૧૨ની અરજી કરી હતી.

૩.૮ ઉક્ત અરજી નીચે મુજબ હેઠળ રજૂ કરવામાં આવી હતી મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૮ હેઠળ, જેમાં દાવાના સામાવાળાઓ અર્થાત્ વર્તમાન અરજદારો એ એવો દાવો કર્યો હતો કે પક્ષકારો વચ્ચે મધ્યસ્થતા કરાર અસ્તિત્વમાં છે — એમ.ઓ.યુ.માં રહેલી એક શરત (અર્થાત્ શરત ક્રમાંક ૧૧) દ્વારા — અને તેથી, પક્ષકારો વચ્ચેના મધ્યસ્થતા કરાર (ઉક્ત એમ.ઓ.યુ.માં સમાવિષ્ટ) ને ધ્યાનમાં લેતા, ઉક્ત વિવાદ તથા એમ.ઓ.યુ.ના પક્ષકારોને મધ્યસ્થો સમક્ષ મોકલવા જોઈએ.

૩.૯ ઉપરોક્ત અરજી મૂળ સામાવાળાઓ, અર્થાત્ વર્તમાન અરજદારો દ્વારા ૨૦.૮.૨૦૧૨ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૩.૧૦ એ જ દિવસે એટલે કે ૨૦.૮.૨૦૧૨ના રોજ અરજદારો / મૂળ સામાવાળાઓએ બચાવ કરવાની પરવાનગી માટે પણ અરજી કરી હતી. બચાવ કરવાની પરવાનગી માટેની ઉક્ત અરજી પર પણ એ જ તારીખ એટલે કે ૨૦.૮.૨૦૧૨ દર્શાવવામાં આવી છે.

૩.૧૧ વિદ્વાન નીચલી અદાલતે ઉક્ત અરજીઓ પર વિચારણા કરી અને કલમ હેઠળની અરજી નામંજૂર કરતાં તા. ૩.૫.૨૦૧૩નો આક્ષેપિત આદેશ કર્યો હતો માત્ર આ આધારે કે ઉક્ત એમ.ઓ.યુ.ના એક પક્ષકાર દ્વારા અપાયેલ નોટિસનો મધ્યસ્થોએ કોઈ પ્રતિસાદ આપ્યો ન હતો, તે કારણસર જ પંચાયતી અધિનિયમની કલમ ૮ અંતર્ગત.

૩.૧૨ અરજદારો તા. ૩.૫.૨૦૧૩ના ઉક્ત આદેશથી વ્યથિત છે. તેથી, હાલની અરજી.

જ. આ અદાલત દ્વારા તા. ૨૬.૬.૨૦૧૩ ના આદેશ હેઠળ જારી કરાયેલ નોટિસના જવાબમાં, સામાવાળાઓ એટલે કે મૂળ સામાવાળાઓ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી પાડિયા હાજર રહ્યા છે.

પ. અરજદાર તરફના વિદ્વાન વકીલે – મૂળ સામાવાળાએ, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, રજૂઆત કરી હતી કે તા. ૧૬.૭.૨૦૦૮ના એમ.ઓ.યુ.ના અનુસંધાને પક્ષકારો વચ્ચે વિવાદ ઊભો થયો હતો. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે ઉક્ત તા. ૧૬.૭.૨૦૦૮ના એમ.ઓ.યુ.માં પોતાનામાં જ લવાદી કરાર સમાવિષ્ટ છે, જે એમ.ઓ.યુ.ની એક કલમના સ્વરૂપમાં છે, જેના દ્વારા પક્ષકારોએ, એક પક્ષ દ્વારા અથવા બીજા પક્ષ વિરુદ્ધ કરવામાં આવેલ દાવા સંબંધિત વિવાદોને, તેમાં દર્શાવ્યા મુજબ પક્ષકારો દ્વારા નિમાયેલ લવાદીઓ સમક્ષ સંદર્ભિત કરવા સંમતિ આપી હતી ઉક્ત મધ્યસ્થતા કલમમાં પાનું ૬ પર અને તેથી, અત્રેના વાદી–સામાવાળા દ્વારા સ્થાપિત કરાયેલ દાવો જાળવી રાખી શકાય એવો નથી અને મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની જોગવાઈના પરિપ્રેક્ષ્યમાં, વિવાદ તથા પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી માટે મોકલવામાં આવવા જરૂરી છે. તેમ છતાં, વિદ્વાન નીચલી અદાલતે એમ.ઓ.યુ. હેઠળની જોગવાઈ તેમજ અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની જોગવાઈનું મૂલવણ કરવામાં

નિષ્ફળ ગઈ અને માત્ર આ આધારે કે મધ્યસ્થોએ નોટિસનો કોઈ જવાબ આપ્યો નહોતો, અરજી નકારવામાં આવી. અરજદાર તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે તારીખ ૨૦.૮.૨૦૧૨ની અરજી જે આધારે ફગાવામાં આવી તે આધાર કાયદેસર રીતે ટકી શકે એવો નથી અને તેનાથી પડકારાધીન આદેશ પણ કાયદેસર રીતે ટકી શકે એવો રહેતો નથી. અરજદાર તરફના વિદ્વાન વકીલે સ્ટેટ ઓફ ગોવા વિ. પ્રવીણ એન્ટરપ્રાઇઝેસ (જે.ટી. ૨૦૦૧ [૮] એસ.સી. ૩૫૯) ના મામલામાં આપવામાં આવેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો

૫.૧ આ અરજીનો વિરોધ સામાવાળા – મૂળ વાદી તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવે છે, જે અન્ય બાબતો ઉપરાંત એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે મધ્યસ્થોમાંથી એકે નોટિસનો પ્રતિસાદ આપ્યો નહોતો અને તેથી મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી અને પરિણામે, વિવાદને મધ્યસ્થને સોંપવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી એવું ધારણ કરવામાં અદાલત ન્યાયસંગત છે. સામાવાળા પક્ષના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, વિદ્વાન નીચલી અદાલતે અરજી નામંજૂર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી.

૬. અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી ડેવ તથા સામાવાળાઓ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી કપાડિયાની દલીલો સાંભળી. મેં પરસ્પર વિરુદ્ધ રજૂઆતો તેમજ નોંધ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીનો પણ વિચાર કર્યો છે અને આક્ષેપિત આદેશનો પણ વિચાર કર્યો છે.

૬.૧ પ્રારંભમાં, મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ તા. ૨૦.૮.૨૦૧૨ની અરજીમાં સામાવાળાઓ, એટલે કે વર્તમાન અરજદારો દ્વારા ઉદ્દેખિત વિગતો ધ્યાનમાં લેવી પ્રાસંગિક છે.

૬.૨ ઉક્ત તારીખ ૨૦.૮.૨૦૧૨ની અરજીમાં અહિંના અરજદારો એટલે કે મૂળ સામાવાળાઓએ, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, રજૂઆત કરી અને અરજ કરી કે:-

૧. વાદીએ આ માનનીય અદાલત સમક્ષ સંક્ષિપ્ત દાવો દાખલ કર્યો છે અને લાંબા સમયગાળા પછી, વાદીએ ૧૨મી જુલાઈ, ૨૦૧૨ના રોજ ચુકાદા માટે સમન્સ દાખલ કર્યું છે. વાદી તા. ૧૬મી જુલાઈ, ૨૦૦૮ના કરાર / સમજૂતીપત્ર મુજબ નિશ્ચિત રકમનો દાવો કરે છે. વાદીનો એવો કેસ છે કે તા. ૧૬મી જુલાઈ, ૨૦૦૮નો કરાર સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ દ્વારા પાલન કરવામાં આવ્યો નથી. વાદીએ દસ્તાવેજોની યાદી સાથે તા. ૧૬મી જુલાઈ, ૨૦૦૮ના સમજૂતીપત્રની નકલ રજૂ કરી છે. સમજૂતીપત્રમાં સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈપણ વિવાદ ઊભો થાય તો તે શ્રી હરી ઈન્નાયર અને સી.એ. આર.કે. મોટવાણીને સંદર્ભિત કરવામાં આવશે અને જણાવેલ વ્યક્તિઓનો નિર્ણય પક્ષકારો સ્વીકારશે. આમ, સમજૂતીપત્રમાં મધ્યસ્થતા કલમ છે અને માત્ર એટલું જ નહીં, પરંતુ કરારમાં મધ્યસ્થોના નામ પણ નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યા છે. વાદીએ સામાવાળા નં. ૧ અને ૨ દ્વારા વાદીને આપવામાં આવેલી નોટિસનો જવાબ ઇરાદાપૂર્વક રજૂ કર્યો નથી. વાદીનો દાવો માત્ર હેરાનગતિપૂર્વકનો અને મર્યાદા કાયદા દ્વારા અપરોધિત જ નથી, પરંતુ

સમજૂતીપત્રમાં જ સમાવિષ્ટ મધ્યસ્થતા કલમને ધ્યાનમાં લેતાં, વાદીએ દાખલ કરેલો વસૂલી દાવો કાયદાની નજરે ચલણક્ષમ નથી અને મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમની કલમ ૮ને ધ્યાનમાં લેતાં, આ બાબત કરારમાં નામિત મધ્યસ્થોને સંદર્ભિત કરવી આવશ્યક છે.

૬.૩ અગાઉ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો મુજબ, દાવામાં સામાવાળાએ તે જ દિવસે, અર્થાત્ ૨૦.૮.૨૦૧૨ ના રોજ, અરજી પણ દાખલ કરી હતી, એટલે કે બચાવ કરવાની અનુમતિ માટેની અરજી. બચાવ કરવાની અનુમતિ માટેની ઉક્ત અરજીમાં પણ સામાવાળાએ સ્પષ્ટપણે આવું પ્રતિપાદિત કર્યું હતું:-

“૩. પ્રારંભમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા ક્રમાંક ૧ અને ૨ દ્વારા અલગ અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે મધ્યસ્થતા કલમને ધ્યાને લેતા, આ માનનીય અદાલતને દાવો પ્રાપ્ત કરવાનો, સ્વીકારવાનો અને તેનો નિર્ણય કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર નથી. વાદી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલ વિવાદ તા. ૧૬મી જુલાઈ, ૨૦૦૮ ના એમ.ઓ.યુ.માં નામનિર્દિષ્ટ મધ્યસ્થકારોને મોકલવો આવશ્યક હોવાથી, આ માનનીય અદાલત દ્વારા આ મામલો વિચારણા માટે સ્વીકારવો જરૂરી નથી. ઉક્ત પ્રાથમિક વાંધો અલગ અરજી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવ્યો છે, જે આજ રોજ જ આ બચાવ કરવાની પરવાનગી માટેની અરજી દાખલ કરતાં પહેલાં દાખલ કરવામાં આવી છે અને તેથી, દાવો તેમજ ચુકાદા માટેનું સમન્સ નામંજૂર કરવામાં આવે.”

૬.૪ ઉપરોક્ત બે અરજીઓ, જે દાવામાં સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી, તેમાંથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સામાવાળાએ તાત્કાલિક (અર્થાત્, પ્રક્રિયાની નોટિસની તામિલ મળતાં જ અને પ્રથમ ઉપલબ્ધ અવસરે) કરાર (એમ.ઓ.યુ.) હેઠળ સમાવાયેલ જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખી, જે લવાદી કરારના સ્વરૂપની છે,

તેમજ પક્ષકારો વચ્ચે લવાદોના નામો અંગે પણ સહમતિ થયેલી છે (જે પક્ષકારો વચ્ચેના કરારમાં ઉલ્લેખિત છે), તે મુજબ વિવાદ અને પક્ષકારોને લવાદ માટે મોકલવા દિનાંક ૨૦.૮.૨૦૧૨ ની અરજી રજૂ કરી હતી.

૬.૫ ઉક્ત અરજી અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ રજૂ કરવામાં આવી હતી. તેથી, ઉક્ત અધિનિયમની કલમ ૮, જે નીચે મુજબ છે, તેનો વિચાર કરવામાં લેવો યોગ્ય રહેશે:—

“૮. જ્યાં મધ્યસ્થતા કરાર અસ્તિત્વમાં હોય ત્યાં પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે સંદર્ભિત કરવાની સત્તા.

જે ન્યાયિક સત્તા સમક્ષ

(૧) એવા વિષયમાં કાર્યવાહી લાવવામાં આવે છે જે મધ્યસ્થતા કરારનો વિષય હોય, તે સત્તા, જો કોઈ પક્ષકાર વિવાદના મુદ્દાસર વિષય અંગે પોતાનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતી વેળાથી મોડું ન થાય તેવી અંદર અરજી કરે, તો પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલી આપશે.

(૨) ઉપકલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અરજી, મૂળ લવાદ કરાર અથવા તેની વિધિવત્ પ્રમાણિત નકલ તેની સાથે જોડાયેલ ન હોય ત્યાં સુધી, ગ્રહણ કરવામાં આવશે નહીં.

(૩) તે છતાં કે નીચે અરજી કરવામાં આવી છે

ઉપ-કલમ (૧) અને એ કે મુદ્દો ન્યાયિક સત્તા સમક્ષ લંબિત છે, તો લવાદી કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાય અથવા ચાલુ રાખી શકાય અને લવાદી ચુકાદો આપવામાં આવી શકે.”

૭. ઉક્ત જોગવાઈ ન્યાયિક સત્તા પર (જેની સમક્ષ કોઈ કાર્યવાહી લાવવામાં આવે અને કાર્યવાહી સ્થાપિત કરવામાં આવે છે) પક્ષકારોને (ઉક્ત કાર્યવાહી માટે) અને વિવાદને, લવાદ પાસે મોકલવાની ફરજ મૂકે છે, જો (એ) ઉક્ત કાર્યવાહીનો કોઈ પક્ષકાર શક્ય તેટલી વહેલી તકે, અર્થાત્ ઉક્ત કાર્યવાહી માંના વિવાદના પ્રતિસાદરૂપે પોતાનો જવાબ / લેખિત નિવેદન રજૂ કરતાં મોડું ન થાય

તે પહેલાં, અરજી કરે (બી) અને ન્યાયિક સત્તાને પક્ષકારો અને વિવાદને (લવાદ કરારને ધ્યાને લઈને) લવાદ પાસે મોકલવા વિનંતી કરે; (સી) શરતે કે આવી અરજી કરનાર પક્ષકાર અરજી સાથે લવાદ કરારની મૂળ નકલ અથવા તેની વિધિવત્ પ્રમાણિત નકલ પણ દાખલ / રજૂ કરે (જે અરજી સાથે જોડાયેલ હોવી આવશ્યક છે). જો આવી અરજી કરવામાં આવે અને નિર્ધારિત આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવામાં આવે, તો ન્યાયિક સત્તા, અધિનિયમના હેતુને ધ્યાને લઈને, વિવાદ અને પક્ષકારોને

પૃષ્ઠ ૧૧ મધ્યસ્થી.

૮. વર્તમાન મામલામાં, આ બાબત વિવાદાસ્પદ નથી કે તા. ૨૦.૮.૨૦૧૨ની અરજી સાથે સામાવાળાએ એમ.ઓ.યુ.ની પ્રમાણિત / સાચી નકલ પણ રજૂ કરી હતી અને એમ.ઓ.યુ. હેઠળની જોગવાઈઓ તથા મધ્યસ્થી અને સુલેહ અધિનિયમની જોગવાઈઓનો આશરો લઈ અદાલતને વિનંતી કરી હતી કે કરારમાં રહેલી મધ્યસ્થી કલમ અનુસાર મધ્યસ્થીઓ દ્વારા વિવાદ તથા પક્ષકારોને મધ્યસ્થી માટે મોકલવામાં આવે. આ પાસું અરજીપત્રમાં નીચે દર્શાવેલ નિવેદનો અને દાવાઓમાંથી સ્પષ્ટ થાય છે:—

“ઉક્ત અરજી સાથે એમ.ઓ.યુ.ની નોટરીફિકેડ સાચી નકલ પણ રજૂ કરવામાં આવી હતી. રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારોએ પ્રથમ ઉક્ત અરજી દાખલ કરી હતી અને ત્યારબાદ બચાવ કરવાની પરવાનગી માટે અરજી દાખલ કરવાની સમયમર્યાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, તે જ દિવસે એટલે કે તા. ૨૩.૦૮.૨૦૧૨ના રોજ, અનુસંધાને બચાવ કરવાની પરવાનગી માટેની અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી.”

૮.૧ ઉપરોક્ત હકીકતી પાસું પ્રત્યુત્તરદાતા દ્વારા પણ વિવાદિત કરવામાં આવ્યું નથી. ઉપરોક્ત અવિવાદિત હકીકતી પાસું એ પણ દર્શાવે છે કે અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ નિર્ધારિત આવશ્યકતા / શરતનું પણ વર્તમાન મામલામાં પાલન કરવામાં આવ્યું છે. વધુમાં, હેઠળ નિર્ધારિત શરતનું અપાલન મુજબ ઉક્ત કલમ, ઉક્ત અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની અરજી નામંજૂર કરવાની આધારભૂત બાબત નથી.

૮.૨ ઉક્ત અરજી પર વિચારણા કર્યા પછી, વિવાદિત ૩.૫.૨૦૧૩ તારીખના આદેશ દ્વારા માનનીય નીચલી અદાલતે તે અરજી માત્ર આ કારણસર નામંજૂર કરી હતી કે પક્ષકારોમાંના એક દ્વારા આપવામાં આવેલી નોટિસનો એક મધ્યસ્થે પ્રતિસાદ આપ્યો ન હતો.

૮.૩ આક્ષેપિત આદેશમાં, અદાલતે, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, નીચે મુજબ નોંધ્યું છે કે:—

“ઉપરોક્ત જોગવાઈના પ્રકાશમાં, પક્ષકારોએ અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળનો વિવાદ પ્રથમ નિવેદન, એટલે કે જવાબ અથવા દાવાનો કોઈપણ બચાવ, દાખલ કરવા પહેલાં ઉઠાવવો આવશ્યક છે. આ મામલામાં, સામાવાળાઓએ આંક ૨૪ પર બચાવ કરવાની પરવાનગી માટે અરજી દાખલ કરી છે, જેમાં તેમણે પોતાનો બચાવ ઉઠાવ્યો છે. આવી પરિસ્થિતિમાં, એવું જણાય છે કે પ્રથમ નિવેદન પહેલેથી જ રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યું છે; જોકે, મધ્યસ્થ શ્રી આર.કે. મોટેવાની, જે દાવાના પક્ષકારોમાંના એક છે, અને દાવો દાખલ કરવા પહેલાં વાદીએ સામાવાળાઓને સમજુતીપત્રની કલમ — ૧૧માં ઉલ્લેખિત જણાવ્યા મુજબના મધ્યસ્થ શ્રી આર.કે. મોટેવાની અને હરિઈ નાયર (ચંત્રસામગ્રીના દલાલ) ને નોટિસ પાઠવી હતી. પરંતુ ઉક્ત મધ્યસ્થે કલમ — ૧૧ મુજબ કોઈ જવાબ

આપ્યો નથી અથવા કોઈ કાર્યવાહી કરી નથી. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિમાં, હાલના સામાવાળા ક્રમાંક ૧ અને ૨ દ્વારા રજૂ કરાયેલા ઉદ્દેખો, એટલે કે (૧) રાષ્ટ્રીય ઇસ્પાત નિગમ લિમિટેડ વિ. વર્મા ટ્રાન્સપોર્ટ કંપની, અહેવાલિત ૨૦૦૬(()) જીએલએચઈએલ – એસસી – ૩૭૬૨૪ અને (૨) બ્રાન્ચ મેનેજર, એમ/એસ. મેગ્મા લીઝિંગ એન્ડ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ વિ. પોટલુરી માધવિલતા, અહેવાલિત ૨૦૦૮(૦) જીએલએચઈએલ – એસસી ૪૪૪૫૪, આ કેસમાં મદદરૂપ નથી. તેથી, હાલની અરજી નામંજૂર કરવી આવશ્યક છે. તેથી, હું નીચે મુજબનો આદેશ કરું છું:—

આદેશ

હાલની અરજી આંક ૨૭ આથી નામંજૂર કરવાની આજ્ઞા કરવામાં આવે છે.”
(મહત્વ દર્શાવાયું)

૮.૪ આ રીતે, જેના આધારે એકમાત્ર કારણ અથવા આધાર પર અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવવાનું કારણ એ છે કે, મધ્યસ્થોમાંથી એકે વાદ દાખલ કરતાં પહેલાં પક્ષોમાંના એક દ્વારા આપવામાં આવેલી નોટિસનો કોઈ જવાબ આપ્યો નહોતો.

૮.૫ આદાવામાંનો મૂળ સામાવાળા ઉક્ત આદેશથી વ્યથિત છે. તેથી, હાલની અરજી.

૯. પરસ્પર વિરોધી દલીલોનો વિચાર કરવા અને તેમની મૂળવણી કરવા માટે, આર્બિટ્રેશન અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૨(બી) તથા કલમ ૫ અને કલમ ૮ હેઠળની જોગવાઈઓ ધ્યાનમાં લેવી આવશ્યક છે, જે આ મુજબ છે:

“૨(બી) "મધ્યસ્થતા કરાર" નો અર્થ કલમ ૭ માં ઉલ્લેખિત કરાર એવો થાય છે; ન્યાયિક હસ્તક્ષેપની મર્યાદા. કલમ ૫. હાલમાં અમલમાં રહેલા કોઈપણ અન્ય કાયદામાં જે કંઈ સમાવિષ્ટ હોય તે છતાં, આ ભાગ દ્વારા શાસિત બાબતોમાં, આ ભાગમાં જ્યાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય કોઈ ન્યાયિક સત્તા હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં.

૮. જ્યાં મધ્યસ્થી કરાર હોય ત્યાં પક્ષકારોને મધ્યસ્થી માટે સંદર્ભિત કરવાની સત્તા.

(૧) ન્યાયિક સત્તા સમક્ષ એવી બાબતમાં કોઈ કાર્યવાહી લાવવામાં આવે, જે મધ્યસ્થતા કરારનો વિષય હોય, તો વિવાદના તત્ત્વ સંબંધિત પોતાનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતી વેળા અથવા તે પહેલાં, જો કોઈ પક્ષ એવી અરજી કરે, તો તે પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે સંદર્ભિત કરશે.

(૨) ઉપકલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અરજી, મૂળ મધ્યસ્થતા કરાર અથવા તેની વિધિવત્ પ્રમાણિત નકલ સાથે સંલગ્ન ન હોય ત્યાં સુધી સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.

(૩) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અરજી કરવામાં આવી હોય અને મુદ્દો ન્યાયિક સત્તાધિકારી સમક્ષ પ્રલંબિત હોય છતાં, લવાદી કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાય અથવા ચાલુ રાખી શકાય અને લવાદી નિર્ણય આપવામાં આવી શકે.

૯.૧ જ્યાં સુધી મધ્યસ્થી કરારનો પ્રશ્ન છે, કલમ ૨(બી) અન્ય બાબતો ઉપરાંત, એવી જોગવાઈ કરે છે કે મધ્યસ્થતા કરારનો અર્થ કલમમાં ઉલ્લેખિત કરાર થાય છે.

૯.૨ તેથી, અધિનિયમની કલમ ૭ તરફ વળવું પડે છે. ઉક્ત જોગવાઈ આ મુજબ વાંચાય છે:

“૭. મધ્યસ્થતા કરાર.

(૧) આ ભાગમાં, 'લવાદ કરાર' નો અર્થ પક્ષકારો દ્વારા તેમના વચ્ચે નિર્ધારિત કાનૂની સંબંધના સંદર્ભમાં, ભલે તે કરારાત્મક હોય કે ન હોય, ઊભા થયેલા અથવા ઊભા થઈ શકે એવા તમામ અથવા અમુક વિવાદોને લવાદ સમક્ષ રજૂ કરવા અંગેનો કરાર થાય છે.

(૨) લવાટી કરાર કરારમાં સમાવિષ્ટ લવાટી કલમના સ્વરૂપમાં અથવા અલગ કરારના સ્વરૂપમાં હોઈ શકે છે.
 (૩) મધ્યસ્થતા કરાર લેખિતરૂપે હોવો જોઈએ.
 (૪) મધ્યસ્થી કરાર લેખિતમાં ગણાશે જો તે નીચે મુજબ સમાયેલ હોય- (એ) પક્ષકારો દ્વારા હસ્તાક્ષરિત દસ્તાવેજમાં; (બી) પત્રો, ટેલેક્સ, તારસંદેશો અથવા દૂરસંચારના અન્ય સાધનોના આદાન-પ્રદાનમાં, જે કરારનો અભિલેખ પૂરો પાડે; અથવા દાવો અને બચાવના નિવેદનોના આદાન-પ્રદાનમાં (સી) જેમાં એક પક્ષકાર દ્વારા કરારના અસ્તિત્વનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હોય અને બીજા પક્ષકાર દ્વારા તેનો ઈનકાર કરવામાં આવ્યો ન હોય.
 (પ) કરારમાં મધ્યસ્થતા કલમ ધરાવતા દસ્તાવેજનો કરવામાં આવેલ ઉદ્દેખ, જો કરાર લેખિત સ્વરૂપમાં હોય અને એવો ઉદ્દેખ એવો હોય કે જેથી તે મધ્યસ્થતા કલમ કરારનો ભાગ બને, તો તે મધ્યસ્થતા કરાર ગણાય.”

૯.૩ કલમ ૭ ના સાદા વાચન પરથી એવું પ્રગટ થાય છે કે, અધિનિયમના

હેતુસર “લવાટી કરાર” નો અર્થ નીચે મુજબ છે:-

(એ) એવો કરાર જેના અંતર્ગત પક્ષકારો એવો કરારના પક્ષકારો વચ્ચે ઉદ્ભવેલા અથવા ભવિષ્યમાં ઉદ્ભવી શકે તેવા તમામ અથવા અમુક વિવાદો લવાદને સુપરત કરવા સંમત થાય; અને

(બી) એવો કરાર મુખ્ય / મૂળ કરારમાં મધ્યસ્થતા કલમના સ્વરૂપમાં અથવા અલગ કરારના સ્વરૂપમાં હોઈ શકે છે; અને

(સી) એવો કરાર લેખિતમાં હોવો જોઈએ; અને

(ડી) ઉક્ત કલમના હેતુ માટે અને અધિનિયમના હેતુ માટે, જો તેવા અર્થનો કોઈ દસ્તાવેજ પક્ષકારો દ્વારા હસ્તાક્ષરિત કરવામાં આવ્યો હોય અથવા પક્ષકારો વચ્ચે વિનિમય થયેલા પત્રો, ટેલેક્સ, તારસંદેશો અથવા દૂરસંચારના અન્ય સાધનો

દ્વારા આવા કરારનો રેકૉર્ડ ઉપલબ્ધ થતો હોય, તો એવો કરાર લેખિત હોવાનું માનવામાં આવી શકે.

૯.૪ કલમ ૭ મુજબ, જો ઉપરોક્ત ઘટકો અસ્તિત્વમાં હોય, તો તે દર્શાવશે અને સૂચવશે કે પક્ષકારો વચ્ચે લવાદી કરાર કરવામાં આવ્યો છે અને અસ્તિત્વમાં છે.

૯.૫ વર્તમાન કેસમાં ઉક્ત આવશ્યક તત્વો અસ્તિત્વમાં છે અને માપદંડો પૂર્ણ થાય છે, કારણ કે મુખ્ય કરારમાં (અર્થાત્ વર્તમાન કેસમાં એમ.ઓ.યુ.) એક કલમ છે, અર્થાત્ કલમ નં. ૧૧, જેના બંને પક્ષકારોએ રજૂ કરવાની સંમતિ આપી છે તેમના વચ્ચેના વિવાદો (અર્થાત્, એમ.ઓ.યુ.ના પક્ષકારો વચ્ચેના) ને લવાદમાં મોકલવા બાબત. ઉક્ત શરત લેખિત છે અને નિયમસર હસ્તાક્ષરિત છે તથા તેથી એમ.ઓ.યુ.ના બંને પક્ષકારો દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી છે. તેથી, આ હકીકત અંગે કોઈ વિવાદ નથી કે એમ.ઓ.યુ.ના પક્ષકારોએ વિવાદોનો ઉકેલ લવાદની પદ્ધતિ દ્વારા લાવવા અને વિવાદને લવાદ સમક્ષ રજૂ કરવા સંમતિ આપી છે. અન્યથા પણ, ન તો વિદ્વાન નીચલી અદાલત સમક્ષ અને ન તો વર્તમાન અરજાની સુનાવણી દરમિયાન, સામાવાળાઓએ આ બાબતનો વિવાદ કર્યો છે કે એમ.ઓ.યુ.નું અમલીકરણ કરતી વખતે પક્ષકારોએ વિવાદનો ઉકેલ લવાદના ઉપાય દ્વારા લાવવા સંમતિ આપી હતી.

૧૦. આ સંદર્ભમાં નોંધવું પ્રાસંગિક છે કે અરજદાર અને સામાવાળા વચ્ચે ૧૬.૭.૨૦૦૮ના રોજ સમજૂતીપત્રનું અમલીકરણ થયું હતું, તે બાબત

વિવાદાસ્પદ નથી. ઉક્ત સમજૂતીપત્રની કલમ ૧ માં આવેલ પ્રસ્તાવના આ પ્રમાણે છે:

“જ્યારે કે વેચનાર પાસે ૩૬/૩૭ અજંતા ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એસ્ટેટ, લાયવા, સાનંદ ખાતે આવેલ ખાદ્ય તેલ રિફાઇનરી છે અને તે જ વેચવાનો પ્રસ્તાવ કરે છે તથા કંપનીએ તે જ ‘જે સ્થિતિમાં છે અને જ્યાં છે’ તે આધારે, પક્ષકારો વચ્ચે સંમત થયેલ નીચેની શરતો અને નિયમો મુજબ ખરીદવા માટે સંમતિ આપી છે.
હવે, આથી પક્ષકારો વચ્ચે નીચે મુજબ સંમતિ કરવામાં આવે છે:—
૧. વેચનાર જણાવેલ ખાદ્ય તેલ રિફાઇનરી વેચવા માટે સંમત થાય છે અને કંપની જણાવેલ ખાદ્ય તેલ રિફાઇનરી ખરીદવા માટે સંમત થાય છે, જેની મુલાકાત આજે એટલે કે ૧૬-૦૭-૨૦૦૮ના રોજ જણાવેલ કંપનીના ડિરેક્ટર દ્વારા લેવામાં આવી હતી અને કંપની દ્વારા ઓળખ કરવામાં આવી હતી, જેના વિગતવાર વિગતો નીચે લેખિત અનુસૂચિમાં આપવામાં આવી છે અને જે ખાદ્ય તેલોનું રિફાઇનિંગ કરવા માટે ઉપયોગી છે.”

૧૦.૧ આ રીતે, અરજદાર અને સામાવાળા વચ્ચે જણાવેલ સમજૂતીપત્ર દ્વારા કરારાત્મક સંબંધ અસ્તિત્વમાં આવ્યો.

૧૦.૨ ઉક્ત સમજૂતીના સ્મૃતિપત્રમાં કલમ ૧૧ દ્વારા મધ્યસ્થતા કરારનો સમાવેશ થાય છે, જે આ મુજબ છે: “

૧૧. જો આ કરાર અંગે અથવા એક પક્ષ દ્વારા બીજા પક્ષ વિરુદ્ધ કરવામાં આવેલા કોઈ દાવા સંબંધે, આ કરારના પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ વિવાદ ઊભો થાય, તો તે શ્રી હરી નાયર અને સી.એ. આર.કે. મોટવાણીને સોંપવામાં આવશે અને ઉક્ત વ્યક્તિઓનો નિર્ણય બંને પક્ષકારો દ્વારા સ્વીકારવામાં આવશે.”

૧૦.૩ તેથી, આ બાબત પણ વિવાદાસ્પદ નથી કે પક્ષકારોએ તેમના વચ્ચેના વિવાદો અને મતભેદોના નિરાકરણ માટે મધ્યસ્થતાના ઉપાય અને પદ્ધતિ અંગે

પરસ્પર અને સ્વેચ્છાએ સંમતિ આપી છે અને તેમણે મધ્યસ્થોની પણ નિમણૂક કરી છે, જેમના નામો મધ્યસ્થતા કરારમાં પણ ઉલ્લેખિત છે.

૧૦.૪ તેથી આ હકીકત અંગે કોઈ વિવાદ નથી કે:-

(એ) એમ.ઓ.યુ.ના પક્ષકારો વચ્ચે વિવાદો અને મતભેદો ઉદ્ભવ્યા છે; અને કે (બી) ઉક્ત વિવાદ અને મતભેદો ઉક્ત એમ.ઓ.યુ.ના વિષયવસ્તુ સાથે સંબંધિત છે, તેમાંથી ઉદ્ભવે છે અને તેની સાથે સંકળાયેલા છે; અને કે (સી) ઉક્ત સંક્ષિપ્ત દાવો એટલે કે ૧૫૭૮ / ૨૦૧૧નો વિવાદ / વિષયવસ્તુ પણ ઉક્ત એમ.ઓ.યુ.ના વિષયવસ્તુ સાથે સંબંધિત છે, તેમાંથી ઉદ્ભવે છે અને તેની સાથે સંકળાયેલા છે.

૧૦.૫ સામાવાળા – વાદી મુજબ પણ, પક્ષકારો વચ્ચે ઉદ્ભવેલ વિવાદ, મતભેદો અને દાવો, જે દાવામાં પ્રતિબિંબિત થાય છે, તે એમ.ઓ.યુ.ના વિષયવસ્તુ સાથે સંબંધિત અને તેનાં સંદર્ભમાં છે.

૧૦.૬ આ ઉપરાંત, દાવાના ફક્ત ક્રમાંક ૨, ૫ અને ૭ ના અવલોકનથી તથ્યાત્મક પાસું પણ સ્પષ્ટ થાય છે.

૧૦.૭ મામલાની તે દૃષ્ટિએ, અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, વાદીએ સમજુતીપત્રની કલમ ૧૧નો આશરો લેવો જોઈતો હતો અને દાવો દાખલ કરવાની બદલે લવાદી કાર્યવાહી આરંભી શક્યો હોત.

૧૦.૮ તેમ છતાં, સામાવાળાએ મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી શરૂ કરવા બદલે સંક્ષિપ્ત દાવો દાખલ કર્યો.

૧૦.૯ પ્રક્રિયાની તામિલ થયા બાદ, અરજદાર – સામાવાળાએ ધારા ૮ હેઠળ તા. ૨૦.૮.૨૦૧૨ની અરજી રજૂ કરી અને અદાલતને વિવાદ તથા પક્ષકારોને લવાઈ પ્રક્રિયા માટે સંદર્ભિત કરવા વિનંતી કરી.

૧૦.૧૦ જોકે, માનનીય અદાલતે આ આધાર પર અરજી નામંજૂર કરી કે લવાઈ નોટિસનો કોઈ પ્રતિસાદ આપ્યો નહોતો.

૧૧. આ સંદર્ભમાં, આ બાબત ધ્યાનમાં લેવી સંબંધિત છે કે કલમ ૮ હેઠળની જોગવાઈઓ મુજબ, જો કલમ હેઠળ નિર્ધારિત શરતો અને આવશ્યકતાઓ (ઉપરોક્ત પૂર્વે અહીં ઉલ્લેખિત)નું પાલન કરવામાં આવ્યું હોય, તો ન્યાયિક સત્તાધિકારી માટે પક્ષકારોને મધ્યસ્થીને સંદર્ભિત કરવું ફરજિયાત બને છે.

૧૧.૧ તે પરિસ્થિતિમાં, જ્યારે આવી અરજી રજૂ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે માટે નથી અદાલતે આ બાબતની તપાસ કરવી કે શું લવાઈ કરાર હેઠળ પક્ષકારો દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલા લવાઈકર્તાઓએ કોઈપણ પક્ષકાર દ્વારા આપવામાં આવેલી નોટિસનો પ્રતિસાદ આપ્યો છે કે નહીં.

૧૧.૨ અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ પક્ષકારોમાંના એક દ્વારા રજૂ કરાયેલ અરજીનો વિચાર કરતી વખતે અદાલતે જે બાબતો ધ્યાનમાં લેવાની હોય છે, તે આ મુજબ છે;

(એ) પક્ષકારો વચ્ચે મધ્યસ્થતા કરાર છે કે નથી; અને

(બી) તેની સમક્ષ ચાલતી કાર્યવાહીનો વિષય મધ્યસ્થતા કરારના પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદ અને / અથવા મતભેદો અને / અથવા દાવાઓ (જે ઉદ્ભવ્યા છે અથવા ઉદ્ભવી શકે છે) સાથે સમાન છે કે નથી અને તેઓ મધ્યસ્થને સોંપી શકાય એવા વિવાદોના વિષયવસ્તુ સાથે સંબંધિત છે કે નથી; અને

(સી) મૂળ મધ્યસ્થતા કરાર અથવા તેની પ્રમાણિત નકલ અરજી સાથે નોંધપોથી પર મૂકવામાં આવી છે કે નથી; અને

(ડી) મધ્યસ્થતા કરારના પક્ષકારોમાંનો એક એ દાવો દાખલ કર્યો છે કે નહીં અને લવાદ માટેનો વિવાદ વિષય અને દાવાનો વિષય એકસરખો છે તથા કરારના વિષય સાથે સંબંધિત છે / તેમાંથી ઉદ્ભવે છે કે નહીં; અને

(ઈ) કલમ ૮ હેઠળની અરજી જવાબ / પ્રથમ નિવેદન દાખલ કરતા પહેલાં દાખલ કરવામાં આવી છે કે નહીં.

૧૧.૩ જો ઉક્ત આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું હોય અને તે સ્થાપિત થયેલ હોય, તો અદાલત વિવાદ અને પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા બાધ્ય છે.

૧૧.૪ વર્તમાન કેસમાં એ અવિવાદિત છે કે ઉક્ત શરતો / આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ થયેલ છે. વાદીએ પણ આ તથ્યાત્મક પાસાનું ખંડન કર્યું નથી. ઉપર ચર્ચાયેલ પાસાઓ પરથી પણ એ સ્પષ્ટ થાય છે કે અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની જોગવાઈની લાગુપાડવાની અને તેનો આશ્રય લેવાની બાબતે સંબંધિત પરિબળો વર્તમાન કેસમાં અસ્તિત્વમાં છે અને પૂર્ણ થયેલ છે.

૧૨. આ સંદર્ભમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાનો, જે મામલે છે, તેમાં ઉલ્લેખ કરી શકાય હિંદુસ્તાન પેટ્રોલિયમ કોર્પ. લિ. વિ. પિંકસિટી મિડવે પેટ્રોલિયમ ૨૦૦૩ (૬) એસ.સી.સી. ૫૦૩) જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે આ પ્રમાણે અવલોકન કર્યું હતું:-

“૧૩. આ કલમના અવલોકનથી સ્પષ્ટ રીતે જણાય છે કે ડીલરશીપ કરારના પક્ષકારોએ તે કરારમાંથી ઉદ્ભવતા તેમના વિવાદને, તે જે કોઈ સ્વરૂપનો હોય, તે કરારમાં કલ્પિત કરવામાં આવેલ મધ્યસ્થ સમક્ષ મોકલવા માટે સંમતિ આપી હતી. અધિનિયમની કલમ ૮ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં ફરમાન કરે છે કે જ્યાં કોઈ એવો વિષય, જે મધ્યસ્થતા કરારનો વિષય હોય, તે બાબતમાં કોઈ કાર્યવાહી ન્યાયિક સત્તા સમક્ષ લાવવામાં આવે, ત્યાં તેવા પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા જોઈએ; આ કલમની ભાષા નિર્વિવાદ છે.

૧૪. આ અદાલતે પી. આનંદ ગજપતિ રાજુ અને અન્ય વિ. પી. વી. જી. રાજુ (મૃત) અને અન્ય [૨૦૦૦ (૪) એસ.સી.સી. ૫૩૯] ના મામલામાં ઠરાવ્યું છે કે કલમ ૮ ની ભાષા આદેશાત્મક સ્વરૂપની છે. તેથી, જ્યાં કરારમાં મધ્યસ્થતા અંગેની કલમ હોય, ત્યાં પક્ષકારોને તેમના મધ્યસ્થતા કરારની શરતો મુજબ મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા અદાલત માટે ફરજિયાત બને છે અને આવી અરજી કરવામાં આવ્યા પછી મૂળ કાર્યવાહી માં વિવાદને મધ્યસ્થ સમક્ષ મોકલવાનો સિવાય અન્ય કશું નક્કી કરવાનું બાકી રહેતું નથી. તેથી, સ્પષ્ટ છે કે જો, નાગરિક અદાલત સમક્ષ પક્ષકારો વચ્ચેના કરારમાં, પક્ષકાર દ્વારા દલીલ કરવામાં આવે તેમ

મધ્યસ્થતા માટેની કલમ અસ્તિત્વમાં હોય, તો નાગરિક અદાલત માટે વિવાદને મધ્યસ્થ સમક્ષ મોકલવું ફરજિયાત છે. હાલના મામલામાં કરારમાં મધ્યસ્થતા કલમનું અસ્તિત્વ બંને પક્ષકારો તેમજ નીચલી અદાલતો દ્વારા પણ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે, પરંતુ તેની લાગુપાત્રતા સામાવાળા દ્વારા વિવાદિત કરવામાં આવી છે અને ઉક્ત વિવાદ નીચલી અદાલતો દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો છે. એવું હોય તો પણ, પુનરોક્તિ થવાના ભોગે, અમે ફરીથી જણાવી શકીએ કે મધ્યસ્થતા કલમનું અસ્તિત્વ સ્વીકારાયેલું છે. જો એવી સ્થિતિ હોય, તો અધિનિયમની કલમ ૮ ની ફરજિયાત ભાષાને ધ્યાનમાં લેતાં, નીચલી અદાલતોને વિવાદને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવો જોઈતો હતો.
(મહત્વ દર્શાવાયું)

૧૨.૧ તેથી, ઉપર ઉદ્ધૃત કરાયેલ અવલોકનો સ્પષ્ટ કરે છે કે કલમ ૮ની ભાષા ફરજિયાત છે અને જો એવો વાદ કરવામાં આવે અને સ્થાપિત થાય કે લવાદ કરાર અસ્તિત્વમાં છે, તો દીવાની અદાલતે વિવાદને લવાદકર્તા સમક્ષ મોકલવો ફરજિયાત છે અને મધ્યસ્થતા કરારની લાગુ પડતાશ વિશેની કોઈપણ આપત્તિ મધ્યસ્થ સમક્ષ ઉઠાવવી જોઈએ. આ મુદ્દે માનનીય અદાલતે નોંધ્યું હતું કે:—

“૧૬. કોકણ રેલ્વે (ઉપરોક્ત) ના બંધારણીય ખંડપીઠના ચુકાદામાં જે રીતે કલમની ભાષાનું અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું છે તે પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જો કેસના તથ્યોને મધ્યસ્થતા કલમની લાગુ પડતાને લઈને કોઈ વાંધો હોય, તો તે સંબંધિત મધ્યસ્થતા ન્યાયાધિકરણ સમક્ષ જ ઉઠાવવાનો રહેશે. તેથી, અમારા મત મુજબ, હાલના કેસમાં નીચલી અદાલતોએ કેસના સમક્ષ રહેલા તથ્યો પર મધ્યસ્થતા કલમ લાગુ પડે છે કે નહીં તેની તપાસ કરવાની કાર્યવાહી કરવી નહોતી જોઈએ, પરંતુ તે મુદ્દો ડીલરશિપ કરારની કલમ ૪૦ મુજબ તથા અધિનિયમની કલમો ૮ અને ૧૬ હેઠળ જે રીતે આવશ્યક છે તે મુજબ મધ્યસ્થતા ન્યાયાધિકરણ દ્વારા નક્કી થવા માટે છોડી દેવો જોઈએ હતો.”
(મહત્વ દર્શાવાયું)

૧૨.૨ તે જ રીતે, એમ/એસ. મેગ્મા લીઝિંગ એન્ડ ફાઇનાન્સ લિ. વિ. પોટલુરી માધવિલતા (એ.આઈ.આર. [૨૦૧૦] એસ.સી. ૪૮૮) વચ્ચેના કેસમાં કરાયેલ અવલોકનોનો પણ સંદર્ભ લઈ શકાય, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:-

“૨૦. આગળનો પ્રશ્ન, જે અનુસંગિક છે, વિચારણા માટે ઉભો થાય છે કે શું અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૮ હેઠળ નીચલી અદાલતે પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા જ જોઈએ. ૨૩.કલમ ૮ અદાલત માટે વિધાનમંડળીય આદેશના સ્વરૂપમાં છે અને ઉપરોક્ત રીતે જણાવેલ પૂર્વઆવશ્યક શરતો એકવાર પૂર્ણ થાય, ત્યારબાદ અદાલતે પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા જ પડે. હકીકતમાં, કલમ ૮ ની શરતો પૂર્ણ થતાં અદાલત પાસે કોઈ વિકલ્પ રહેતો નથી અને અદાલતે પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા પડે છે.

(મહત્વ દર્શાવાયું)

૨૪. નોંધમાં એવું કંઈ નથી કે વર્તમાન કેસમાં કલમ ૮ ની પૂર્વઆવશ્યક શરતો સંપૂર્ણપણે પૂર્ણ થયેલી નથી. આ પરિસ્થિતિઓમાં, નીચલી અદાલતે મધ્યસ્થતા કલમ ૨૨ મુજબ પક્ષકારોને લવાદને સંદર્ભિત કરવા જોઈએ હતું. ૨૫. પરિણામે, અપીલ સફળ થવી જ રહી અને તે મંજૂર કરવામાં આવે છે. વડી અદાલતે તા. એપ્રિલ ૩૦, ૨૦૦૭ ના રોજ આપેલો અને વિજયવાડાના પ્રથમ વધારાના વરિષ્ઠ નાગરિક ન્યાયાધીશે તા. ડિસેમ્બર ૪, ૨૦૦૬ ના રોજ આપેલા આદેશને પુષ્ટિ આપતો વિવાદિત આદેશ રદ કરવામાં આવે છે. ઓ.એસ. નં. ૧૯/૨૦૦૬ માં આઈ.એ. નં. ૪૯૦/૨૦૦૬ ને, ઉપરોક્ત કરવામાં આવેલા અવલોકનોના પ્રકાશમાં યોગ્ય આદેશ પસાર કરવા માટે, વિજયવાડાના પ્રથમ વધારાના વરિષ્ઠ નાગરિક ન્યાયાધીશની નોંધપોથી પર પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. કારણ કે સામાવાળાએ હાજર થવાનું પસંદ કર્યું નથી, ખર્ચ બાબતે કોઈ આદેશ કરવામાં આવતો નથી.”

આ રીતે, આ નિર્ણયમાં પણ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે કલમ ૮ અદાલત માટે વિધાનસભાકીય આદેશ છે અને એકવાર કલમ ૮ ની

આવશ્યકતાઓ સ્થાપિત થઈ જાય પછી અદાલત પાસે કોઈ વિકલ્પ અથવા વિવેકાધિકાર રહેતો નથી.

૧૨.૩ બૂઝ એલન એન્ડ હેમિલ્ટન ઇન્ક. વિ. એસ.બી.આઈ. હોમ ફાઈનાન્સ, (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૧ એસ.સી. ૨૫૦૭) ના કેસમાં આપેલ નિર્ણયોમાં કરાયેલ અવલોકનોને ધ્યાનમાં લેવું પણ સંબંધિત છે, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે:

“સંદર્ભ : પ્રશ્ન ક્રમાંક (૩) ૧૯.જોકે કલમ ૮ તે કલમ હેઠળ અરજી દાખલ કરવા માટે કોઈ સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરતી નથી, અને માત્ર એટલું જ કહે છે કે અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની અરજી વિવાદના તત્ત્વ અંગેનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરવામાં આવે તે પહેલાં દાખલ થવી જોઈએ, તેમ છતાં અધિનિયમની યોજના અને આ કલમની જોગવાઈઓ સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવે છે કે તે હેઠળની અરજી શક્ય તેટલી વહેલી તકે કરવામાં આવવી જોઈએ. સ્વાભાવિક રીતે, કોઈ પક્ષકાર જે દાવાની કાર્યવાહી દરમિયાન સ્વૈચ્છિક રીતે ભાગ લે છે અને પોતાને અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને આધીન કરે છે, તે પછીથી ફરી વળી એમ કહી શકતો નથી કે લવાદ કરારના અસ્તિત્વને ધ્યાનમાં રાખીને પક્ષકારોને લવાદ માટે સંદર્ભિત કરવા જોઈએ. કોઈ પક્ષકારે લવાદ માંગવાનો પોતાનો હક ત્યજી દીધો છે અને પોતાને અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને આધીન કર્યો છે કે કેમ, તે દાવામાં તેવા પક્ષકારના વર્તન પર નિર્ભર કરે છે. જ્યારે વાદીઓ રિસીવર ની નિમણૂક અથવા કામચલાઉ મનાઈદુકમ મંજૂર કરવા જેવી વચગાળાની રાહત માટે અરજીઓ કરે છે, ત્યારે સામાવાળાઓએ તેવી અરજીઓનો વિરોધ કરવો પડે છે. એવો વિરોધ અપીલો અને પુનર્વિચારણા સુધી પણ પહોંચી શકે છે, જેમાં દાવામાંની આગળની કાર્યવાહી પર સ્થગિતી પણ આવી શકે છે. જો કામચલાઉ મનાઈદુકમ અથવા રિસીવર ની નિમણૂક માટેની અરજીઓ જેવી પુરક કાર્યવાહી નોંધપાત્ર સમય સુધી બાકી રહી હોય અને સામાવાળા આવી પુરક કાર્યવાહીનો વિરોધ કરતો રહ્યો હોય, તો એવું કહી શકાય નહીં કે સામાવાળાએ વિવાદને મધ્યસ્થતા માટે મોકલાવાનો અધિકાર ગુમાવી દીધો છે. સંબંધિત સમયે, સંહિતાના આદેશ ૮ ના નિયમ ૧ નું અસુધારેલ સ્વરૂપ લેખિત જવાબના દાખલાને નિયંત્રિત કરતું હતું અને ઉક્ત નિયમમાં

લેખિત જવાબ દાખલ કરવા માટે કોઈ સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરવામાં આવી નહોતી. આવી પરિસ્થિતિમાં, હાજરી નોંધાવ્યાની તારીખ અને અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરવાની તારીખ વચ્ચે માત્ર સમય વીતી જવાથી જ એવો નિષ્કર્ષ નીકળી શકતો નથી કે સામાવાળાએ મુખ્ય વિવાદના ન્યાયનિર્ધારણ માટે પોતાને અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને આધીન કર્યો હતો. આ કેસના તથ્યો દર્શાવે છે કે દાવામાં વાદીએ કામચલાઉ મનાઈદુકમ અને રિસીવર ની નિમણૂક માટે અરજી કરી હતી અને તે થોડા સમય માટે બાકી રહી હતી. ત્યારબાદ, અદાલત બહાર સમાધાન પર પહોંચવા માટે ચર્ચાઓ ચાલુ હતી. જ્યારે એવી ચર્ચાઓ નિષ્ફળ ગઈ, ત્યારે અપીલકર્તાએ લેખિત જવાબ દાખલ કરતા પહેલાં અથવા એવો કોઈ અન્ય નિવેદન દાખલ કરતા પહેલાં, જેને વિવાદના તત્ત્વ પરના નિવેદનની રજૂઆત તરીકે ગણવામાં આવી શકે, અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરી. તેથી, વડી અદાલત વિલંબના આધારે અરજી ફગાવામાં ન્યાયસંગત નહોતી.”
(મહત્વ દર્શાવાયું)

૧૨.૪ ઉક્ત નિર્ણયમાં પણ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે આપેલ પરિસ્થિતિઓ અને તથ્યોના સમૂહમાં, જો અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની અરજી હાજરી નોંધાવી અને અનુપૂરક કાર્યવાહીનો વિરોધ કર્યા પછી દાખલ કરવામાં આવી હોય, તો સંબંધિત તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓનું વિચારણા કર્યા વિના માત્ર વિલંબના આધાર પર અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની અરજીને ચાંત્રિક રીતે નામંજૂર કરી દેવી યોગ્ય ગણાશે નહીં.

૧૨.૫ ઉપરોક્ત મુદ્દો પણ રાષ્ટ્રીય ઇસ્પાત નિગમ લિ. વિ. એમ/એસ. વર્મા ટ્રાન્સપોર્ટ કંપની (એ.આઈ.આર. [૨૦૦૬] એસ.સી. ૨૮૦૦) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલ અવલોકનોમાંથી પ્રગટ થાય છે, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૮ તથા

૧૯૪૦ ના અધિનિયમની કલમ ૩૪ ના વ્યાપ અને અસરની તુલના કરી અને તેની તપાસ કરી હતી, અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે આ મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:-

૨૫. સ્મટી. કલ્પના કોઠારી વિ. સ્મટી. સુધા યાદવ અને અન્યઓ [એ.આઈ.આર. ૨૦૦૨ એસ.સી. ૪૦૪] માં, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું : "નિઃસંદેહ, અપીલના તબક્કે, આર્બિટ્રેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૦ ની કલમ ૩૪ હેઠળ અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલ અરજીઓ ૧૯૪૦ ના અધિનિયમના ૨૬ થવા અને ૧૯૯૬ ના અધિનિયમ અમલમાં આવવાના પરિપ્રેક્ષ્યમાં દબાણમાં ન રાખવામાં આવી હોવાથી તેમની ફગાવટ માટે લેખિત અરજી દાખલ કર્યા પછી અને તે અંગે આદેશો મેળવ્યા પછી, અહિંના અપીલકર્તાઓએ ફરી એક વખત અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ વડી અદાલતનો દરવાજો ખટખટાવ્યો હતો અને વડી અદાલત તેમજ નીચલી અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહી સ્થગિત રાખવા વિનંતી કરી હતી, પરંતુ વડી અદાલતના વિદ્વાન ન્યાયાધીશે તે અરજી આ આધારે નામંજૂર કરી કે અગાઉ ૧૯૪૦ ના અધિનિયમ હેઠળ દાખલ કરાયેલી અરજી દબાણમાં ન રાખવામાં આવી હોવાથી ફગાવી દેવામાં આવી ગયા પછી આવી કોઈ અરજી દાખલ કરી શકાય નહીં અને એ જ હકીકતના આધારે પ્રતિબંધના સિદ્ધાંતને કારણે પણ તે ચાલે તેવી નથી. અમારું માનવું છે કે વડી અદાલતે ૧૯૪૦ ના અધિનિયમની કલમ ૩૪ તથા ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ કલ્પિત સંબંધિત અરજીઓના નિવારણ અને નિકાલ માટે જરૂરી સંબંધિત તથા પ્રત્યેકની વ્યાપ્તિ, ઉદ્દેશ અને હેતુ તેમજ વિચારણાઓનું યોગ્ય રીતે મૂલવણ કર્યું નહોતું. ૧૯૪૦ ના અધિનિયમની કલમ ૩૪ એ એવી જોગવાઈ કરતી હતી કે આર્બિટ્રેશન કરારના કોઈ એક પક્ષ દ્વારા તેવા કરારના બીજા પક્ષ વિરુદ્ધ, આર્બિટ્રેશન કલમની વિરુદ્ધ રીતે, કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હોય અને આર્બિટ્રેશન કલમ મુજબ સિવાય અન્ય રીતે વિવાદોના સમાધાનનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો હોય, તો આર્બિટ્રેશન કલમના અસ્તિત્વને સ્થાપિત કરીને તેવી કાર્યવાહી સ્થગિત રાખવા અરજી દાખલ કરી શકાય, અને સંબંધિત ન્યાયિક સત્તાધિકારી, જો તે આથી સંતુષ્ટ થાય કે બાબતનો નિર્ણય આર્બિટ્રેશન કરાર મુજબ કરવા માટે સંદર્ભિત ન કરવાની કોઈ પૂરતી કારણસરતા નથી, અને જે અરજદાર માંગણી કરે છે તેના માટે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી તે સમયે સ્થગન અમલમાં હતું અને તે હજુ પણ પંચનિર્ણયની યોગ્ય કામગીરી માટે આવશ્યક

બધી બાબતો કરવા માટે તૈયાર અને ઈચ્છુક રહ્યો હતો. ૧૯૪૦ના અધિનિયમ હેઠળની આ જોગવાઈનો વિવાદોને પંચનિર્ણયને વાસ્તવમાં સંદર્ભિત કરવા સાથે કોઈ સંબંધ ન હતો અને તે બાબત ૧૯૪૦ના અધિનિયમની કલમ ૮ અને ૨૦ હેઠળ વિચારવા માટે છોડી દેવામાં આવી હતી. ૧૯૪૦ના અધિનિયમની જોગવાઈઓના આધારભૂત ઉક્ત ચોજનાથી સ્પષ્ટ વિપરીત રીતે, નવા ૧૯૯૬ના અધિનિયમમાં જૂના અધિનિયમની કલમ ૩૪ને અનુરૂપ કોઈ જોગવાઈ નથી અને ૧૯૯૬ના અધિનિયમની કલમ ૮ અનિવાર્ય કરે છે કે જે બાબત પંચનિર્ણય કરારના વિષયવસ્તુરૂપ હોય તેવી બાબત સંદર્ભે કોઈ કાર્યવાહી જે ન્યાયિક સત્તાધિકારી સમક્ષ લાવવામાં આવી હોય, ત્યાં જો આવા કરારનો કોઈ પક્ષકાર પોતાનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતી વેળા સુધીમાં અથવા તે પહેલાં અરજી કરે, તો તે ન્યાયિક સત્તાધિકારીએ પક્ષકારોને પંચનિર્ણય માટે મોકલવા જોઈએ. ૧૯૯૬ના અધિનિયમની જોગવાઈઓ ૧૯૪૦ના અધિનિયમની જેમ કોઈ વિશિષ્ટ સ્થગન મેળવવાની કલ્પના કરતી નથી, કારણ કે માત્ર સંદર્ભ કરવા માટેનો નિર્દેશ અનિવાર્ય છે એટલું જ નહીં, પરંતુ ન્યાયિક સત્તાધિકારી સમક્ષ કાર્યવાહીની લંબિતતા હોવા છતાં અથવા ૧૯૯૬ના અધિનિયમની કલમ ૮(૧) હેઠળ અરજી કરવામાં આવી હોય છતાં, ૧૯૯૬ના અધિનિયમની કલમ ૮(૩) હેઠળ પંચનિર્ણયની કાર્યવાહી શરૂ કરવી અથવા ચાલુ રાખવી અને તે લંબિતતાથી અપ્રતિબંધિત રીતે પંચનિર્ણયનો એવોર્ડ પણ આપવો સક્ષમ બનાવવામાં આવ્યો છે. અપીલ હેઠળના આદેશની કસોટી અમારે આ આધાર પર કરવી છે." (ભાર મૂકવામાં આવ્યો)

૧૩. ઉક્ત નિર્ણયોનો વિચાર કરતાં, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે માનનીય અદાલતે ભૂલ કરી છે અને આર્બિટ્રેશન અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ હેઠળની જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં જરૂરી મુજબ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે.

૧૪. ઉપર ચર્ચાયેલ તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓના દૃષ્ટિએ અને પૂર્વોક્ત કારણોસર તથા લવાદ અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ હેઠળ રહેલી

જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં તેમજ સમજૂતીપત્ર તા. ૧૬.૭.૨૦૦૮ હેઠળની સંબંધિત જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં પાનું ૨૮ મુજબ નીચે જણાવેલ આદેશ પસાર કરવામાં આવે છે.

૧૪.૧ તા. ૩.૫.૨૦૧૩નો વિવાદિત આદેશ રદ કરવામાં આવે છે. કાયદા અનુસાર તથા ઉપરોક્ત ચર્ચા અને ઉપર ચર્ચિત નિર્ણયો મુજબ અને મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૮ હેઠળ સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં, મામલો નવીન નિર્ણય માટે વિદ્વાન નીચલી અદાલતને પરત મોકલવામાં આવે છે. વિદ્વાન અદાલત પોતાના અગાઉના આદેશથી પ્રભાવિત થયા વિના યોગ્ય આદેશ કરશે. અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. તે મુજબ આદેશો.

(કે.એમ. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

સુરેશ*

Translation of this judgment is provided by M/s Hyperlink
E-Solutions Pvt. Ltd.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement

shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.